

Advies Rapport “Wonen Ondersteuning en Zorg voor Ouderen” (WOZO)

01. Vooraf:

Op 4 juli 2022 werd het Rapport “Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen”(WOZO) aan de Tweede Kamer aangeboden. Het is een lange termijn visiedocument om de omslag te maken in de organisatie van ondersteuning en zorg, die zich aanpast op de veranderde voorkeuren van ouderen en daarmee de financiële en personele houdbaarheid bevordert. Dit betekent een omslag voor vele partijen, incl. de overheid i.c. **de gemeente**.

Voor de Seniorenraad Etten-Leur is dit belangrijke rapport aanleiding om een ongevraagd advies uit te brengen om zo te bereiken dat de belangrijkste conclusies en denklijnen ervan ook hun concrete weerklank kunnen gaan krijgen in het gemeentelijk ouderenbeleid 2022-2026 in Etten-Leur .

02. Advies.

Op basis van de bijgevoegde inventarisatie wil de Seniorenraad aan het College en Gemeenteraad Etten-Leur het volgende ongevraagd advies meegeven gericht op uitvoering van de 5 actielijnen van het WOZO - rapport 2022 :

- a) Hanteer de 5 actielijnen in het WOZO-rapport tot een (mede-) leidend lange termijn visiedocument op het gebied van de gemeentelijke beleidsontwikkeling in Etten-Leur inzake Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen.
- b) Verbind de belangrijke conclusies van het WOZO-rapport met bestaand en toekomstig gemeentelijk beleid op het gebied van zorg, ondersteuning en wonen van ouderen zoals b.v. verwoord in het Collegeprogramma 2022-2026: Actieplannen (o.a.: “Vitaal en Veerkrachtig”) en de Omgevingsvisie 2022.
- c) Concretiseer het gestelde onder b.: **HOE, met WIE, met WELKE middelen, WAAR en Wanneer (SMART) ?**
- d) Voer actieve regie met stakeholders (zorgverleners; woningstichting; vertegenwoordigers van doelgroepen; adviesraden etc.) om het “proces WOZO in Etten-Leur” te gaan stroomlijnen en nader te concretiseren:
- e) Maak gebruik van de projectervaringen “Domein-overstijgende samenwerking” (zie: <https://open.overheid.nl/repository/ronl-eb1cb16f-fabf-4349-9789-a653106c0054/1/pdf/kamerbrief-over-stand-van-zaken-domein-overstijgende-samenwerking.pdf>)
- f) Inventariseer of **de good - practices initiatieven** onder e. ook in Etten-Leur met ketenpartners in de toekomst mogelijk zijn.
- g) Verantwoord duidelijk naar partners de inzet WOZO-transitiemiddelen in periode 2022-2026.
- h) Communiceer helder, eenduidig en tijdig met ketenpartners die de komende jaren een rol gaan spelen in de realisatie van het WOZO-programma.

BIJLAGE bij WOZO-advies Seniorenraad Etten-Leur.

In deze notitie:

- worden de hoofdlijnen uit WOZO gekoppeld aan de opdracht die daaruit voortvloeit richting de gemeente om vervolgens
- te bezien in hoeverre de gemeente Etten-Leur hierin beleid voert c.q. wil gaan voeren.

01 Aanleiding WOZO.

De houdbaarheid van onze zorg staat in brede zin onder druk. De komende decennia neemt de zorgvraag alleen maar verder toe. Het aantal ouderen en ook de levensverwachting neemt toe, waardoor sprake is van een **dubbele vergrijzing**.

In 2020 is 1 op de 21 mensen 80-plus en in 2040 is dit 1 op 12. Dit leidt tot een toename van de ondersteunings- en zorgvraag. We zien tevens een toenemende druk op mantelzorgers en een oplopend tekort aan zorgprofessionals.

02 Doelstelling.

Met het WOZO-programma wordt erop ingezet dat ondersteuning en zorg zich aanpassen op de voorkeur van ouderen om zo lang mogelijk regie op het eigen leven te houden en dat zware, complexe zorgvragen zo lang mogelijk worden uitgesteld of zelfs worden voorkomen. De leefvraag staat centraal en niet de zorgvraag. De norm wordt: zelf als het kan; thuis als het kan en digitaal als het kan.

03 Opdracht WOZO aan de gemeente.

- Gemeenten faciliteren het ‘omzien naar elkaar in de wijk’ door een breed, laagdrempelig en vindbaar aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk. In een vroeg stadium wordt ingezet op reablement. Voor mensen die niet beschikken over een eigen netwerk en waarbij sprake is van een bepaalde mate van kwetsbaarheid, zorgen gemeenten ervoor dat waar het mogelijk is een netwerk geactiveerd wordt.
- Voor mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben, is daarom de ondersteuning en zorg dichtbij georganiseerd met aanspreekbare wijkteams. Hierbij is het belangrijk om uit te gaan van hetgeen ouderen willen en nodig hebben (persoonsgericht) en passende zorg en ondersteuning die ouderen en zorgverleners op basis van goede kennis het beste samen bepalen. Er is sprake van een brede triage, waarbij integraal gekeken wordt wat mensen nodig hebben maar vooral ook wat mensen zelf willen.
- Bij complexe vraagstukken werken huisartsen en wijkverpleegkundigen samen met de specialist ouderengeneeskunde of de verpleegkundig specialist. Steeds gericht op welbevinden. Voor ouderen met zeer complexe zorgvragen blijft opname in een gespecialiseerde setting beschikbaar waar zorg en wonen in nauwe samenhang met elkaar geboden wordt.
- Er zijn voldoende passende woningen voor ouderen. Gelijkvloerse woningen (nultredenwoningen) en geclusterde woonvormen maken het makkelijker zelfstandig te blijven wonen.
- Mogelijk bieden geclusterde woonvormen voor ouderen mogelijkheden om de kwaliteit van leven en zorg te borgen en expertise en specialismes doelmatig in te zetten.
- Daarbij geldt dat zelfstandig (kunnen blijven) wonen meer is dan alleen de woning. De directe omgeving van de woning bepaalt mede het woongenot en de mogelijkheden om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Ondersteuning en zorg wordt in de buurt georganiseerd, zodat ouderen zoveel mogelijk in de eigen omgeving kunnen blijven leven, wonen en naar buiten durven.
- Het is belangrijk dat mensen met elkaar, met maatschappelijke-, zorg- en private partijen en de overheid spreken over de toekomst. Hoe zij zich daarop kunnen

voorbereiden en wat zij daarvoor nodig hebben. Deze dialoog met de samenleving geven we vorm.

04 5 Actielijnen.

Het WOZO-rapport onderscheidt **5 actielijnen voor de toekomst:**

1. **Samen vitaal ouder worden.**

- Met actielijn 1 bevorderen we dat mensen samen vitaal oud kunnen worden, in een omgeving die aansluit op hun behoeften.
- Door in te zetten op intergenerationeel wonen (waarbij jongeren betaalbaar kunnen samenleven met ouderen) wordt ontmoeting tussen jong en oud aangemoedigd. Dit leidt tot verbeterde sociale cohesie, minder eenzaamheid, meer samenredzaamheid. Begin 2023 start een regeling waarmee het intergenerationeel wonen wordt gestimuleerd.
- Naast WOZO worden bestuurlijke afspraken met gemeenten voorbereid om de aanpak op preventie breed (van kinderen tot ouderen) lokaal te versterken.

2. **Sterke basiszorg voor ouderen.**

- Sterke en effectieve basiszorg zorgt ervoor dat ouderen de zorg en behandeling krijgen die bijdragen aan gezondheid en kwaliteit van leven.
- Ouderen zijn gebaat bij aanspreekbare en herkenbare teams in de wijk die zowel de planbare als de niet-planbare zorg kunnen leveren. Het is belangrijk dat deze samenwerking overal wordt georganiseerd, bekostigd en gefinancierd.
- Om direct een juiste en complete beoordeling van de situatie te maken en daarmee te bepalen bij welke partij (zorgkantoor, zorgverzekeraar, gemeente) de kosten van het tijdelijk verblijf gedeclareerd moeten worden gaan we deze situatie vereenvoudigen door acuut tijdelijk verblijf via de Wmo te schrappen en beoordelen of de afbakening tussen Zvw en Wlz ook vereenvoudigd kan worden.

3. **Passende Wlz -zorg**

- Voor bewoners die aan de criteria voldoen worden plekken waar wonen, zorg en ondersteuning in samenhang worden aangeboden op basis van de Wlz. Voor andere ouderen met een Wlz-indicatie voeren we geleidelijk scheiden van wonen en zorg door.
- Inzet transitiemiddelen (een bedrag van 5 x € 200 mln. is beschikbaar in de periode 2022-2026). Deze middelen worden ingezet voor (regionale) ondersteuning van zorgaanbieders, stimulering realisatie geclusterde woningen, versterken sociaal domein en domein-overstijgende initiatieven. Het gaat hierbij

om middelen voor onder meer zorgkantoren, zorgaanbieders, gemeenten en woningcorporaties.

4. Wonen en zorg voor ouderen.

- Meer nultredenwoningen en geclusterde woningen maken het makkelijker zelfstandig te blijven wonen en kan zorgen voor uitstel/afstel van overgang naar het verpleeghuis.
- De directe omgeving van de woning bepaalt mede het woongenot en de mogelijkheden om zelfstandig te kunnen blijven wonen.
- Meer beweging en ontmoeting zorgt voor minder cognitieve en fysieke achteruitgang en heeft daarmee een preventieve werking
- We maken het aantrekkelijk voor ouderen om te verhuizen, zodat de doorstroming op gang komt.
- We zetten in op de verbetering van de leefomgeving, door voldoende beschikbaarheid van voorzieningen en een leefomgeving die uitnodigt tot beweging en ontmoeting en betrekken daarbij lokale coalities .
- We onderzoeken hoe we de inzet van technologie in de woonomgeving kunnen stimuleren.

5. Arbeidsmarkt en Innovatie

- De slimme inzet van technologie in de Wmo 2015 blijft achter ten opzichte van de cure en care. We ondersteunen aanbieders van maatschappelijke ondersteuning bij de duurzame inzet van digitale ondersteuning en stimuleren gemeenten dit in te bedden in het inkoopproces.
- In 2023 start een regeling om innovatie en de inzet van technologie bij aanbieders van maatschappelijke ondersteuning een impuls te geven.

05 WOZO-gerelateerd beleid gemeente Etten-Leur.

De volgende doelstellingen in het gemeentelijk beleid in Etten-Leur zijn in meer of mindere mate WOZO-gerelateerd:

A. Uit het College Uitvoeringsprogramma 2022-2026 :

- De gemeente inspireert, stimuleert en faciliteert en zoekt actief de dialoog en samenwerking op. Bestuurders en de organisatie gaan tijdig met inwoners in gesprek over maatschappelijke vraagstukken.
- We spannen ons in om zorgvragers vroegtijdig te signaleren en te ondersteunen.
- We werken samen aan een gemeente waarin iedereen zelf regie voert over zijn/haar leven en de mogelijkheid krijgt om talenten en kwaliteiten te ontwikkelen en benutten. Het beleid van de gemeente richt zich op alle

doelgroepen, zogenaamd inclusief beleid. De komende jaren is er vanuit dit beleid wel extra aandacht voor de doelgroepen jongeren en ouderen.

- De gemeenteraad zet in op het zorgen dat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen in nieuwe woonvormen; beschut maar zelfstandig
- Er zijn voldoende en laagdrempelige zorg- en welzijnsvoorzieningen dichtbij voor (kwetsbare) inwoners om lang zelfstandig te blijven leven in de eigen woning.
- Er zijn voldoende maatschappelijke accommodaties die multifunctioneel gebruikt worden én toegankelijk zijn.
- Versterken van zelfredzaamheid en gezondheid (preventie).
- Sterke gemeenschappen, waarbij inwoners zelf en samen zorgen.
- Voldoende ondersteuning op het juiste moment en in de juiste omgeving.
- Etten-Leur is een **dementievriendelijke gemeente**.
- Voldoende passende huisvesting (met zorg) voor senioren.
- De woon- en leefomgeving nodigen uit om naar buiten te gaan, elkaar te ontmoeten en te bewegen.

B. Uit het actieplan “Vitaal en Veerkrachtig Etten-Leur”:

De actiethema’s 1-3 en 7-9 bieden concrete “WOZO”-aanknopingspunten (Eenzaamheid; Met Elkaar Samenleving en Samenleving & Gemeente; Sociale Ontmoeting & Ondersteuning ; Expertise en Vrijwilligers)

C. Uit de Omgevingsvisie Etten-Leur:

Op 11 juli 2022 stelde de gemeenteraad van Etten-Leur de Omgevingsvisie vast.

Deze is leidend in de komende jaren o.a. op het gebied van bouwen, wonen in onze gemeente.

Een aantal beleidsuitgangspunten, die passen in de WOZO-visie en deels ook al in het College Uitvoeringsprogramma 2022-2026 terugkomen :

- Demografische verandering in de komende jaren: **meer ouderen**; minder jongeren.
- Etten-Leur is een sociale gemeente: bewoners kennen, **ontmoeten en helpen elkaar**: iedereen moet kunnen meedoen ! Dit begint al **in de eigen buurt of wijk**: belang van goede wijkaccommodaties.
- Door de **inzet van vrijwilligers** kan een belangrijk deel van de voorzieningen in stand blijven.
- Veel zorg vindt thuis plaats. Ouderen en personen met een beperking blijven tegenwoordig zo **lang mogelijk thuis wonen**. De ondersteuning komt uit de eigen omgeving, al dan niet begeleid door professionals. De toename van de groep ouderen leidt tot **een stijging van de totale zorgvraag**. **Daarbij is ook aandacht nodig om eenzaamheid en isolement tegen te gaan**.
- Aanpassing van de bestaande accommodaties aan de eisen van nu en toekomst en **uitbreiding noodzakelijk**.

Seniorenraad

Etten-Leur

- **Er is een groeiende markt voor andere woonvormen zoals wonen met zorgvoorzieningen.**
- De inrichting van de openbare ruimte en een passend het voorzieningenaanbod zijn belangrijk voor de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Blijvende aandacht hiervoor, rekening houdend met de **nieuwste technologieën** is belangrijk.
- De **basisvoorzieningen** (woningaanbod, winkels, scholen, zorg-, cultuur- en sportvoorzieningen) zijn op orde en goed bereikbaar. Zij **vormen ontmoetingspunten in de wijk** en zorgen voor levendigheid. Werken aan huis is mogelijk mits er geen overlast is voor de omgeving.
- Regels mogen **aanpassing aan een andere levensfase**, gebruik voor **andere samenlevingsvormen** of zorgvraag niet in de weg staan.
- Huishoudens nemen toe als gevolg van vergrijzing, scheidingen en andere maatschappelijke ontwikkelingen. Dat vraagt **meer kleinere (grondgebonden) woningen**. Binnen de wijken bieden we hiervoor ruimte.
- **Streven naar “Zorgvriendelijke” wijken: goede wijkcentra en voorzieningen vormen daarbij** essentieel nu de zorg zich ontwikkelt van individuele maatwerkondersteuning naar algemene en collectieve voorzieningen. Deze voorzieningen moeten **laagdrempelig** zijn en zonder indicatie kunnen worden bezocht. **Een groeiende groep ouderen en kwetsbare inwoners is daarvan afhankelijk**. Het stelt hen in staat om mee te (blijven) doen in de samenleving.

06 Tenslotte.

De Seniorenraad wil graag haar bijdrage leveren in de vorm van advisering en het zijn van klankbord aan de verdere uitvoering in de komende jaren van de doelstellingen van het WOZO-programma 2022 in onze gemeente en hoopt daarover tijdig te worden geïnformeerd en te worden betrokken.

Dit advies is vastgesteld door de Seniorenraad Etten-Leur op 5 december 2022